

Alarsyñyz jenneti / satiriki hekaýa

Category: Goşgular,Hekaýalar,Kitapcy,Satiriki hekaýalar,Sözler написано kitapcy | 23 января, 2025

Alarsyñyz jenneti / satiriki hekaýa ALARSYÑYZ JENNETI

Bir gezek şahyr dostlarymyň biri:

- "Dinsiziň hakyndan imansyz çykar" diýen aýtgy nädogry – diýipdi. Men ondan:
- O nähili? – diýip sorasam:
- Ýalňyş-da şol! – diýip jogap berdi. – Bu atalar sözünü şeýleräk düzetmeli: "Dinsiziň hakyndan gelse-gelse imany kämil kişi çykar".

Muny diýen şahyr dostumyň adyny henize čenli eşden dälsiňiz. Gowy şahyr. Goşgynam gowy ýazýar. Ýone ol goşgularyny gysganýarmy, nämemi, bu ajaýyglygyň ýaýradylmagyna göwnemän, kitap çykardanok.

Ol Gara deňiz etraplarynyň birinde ýasaýar. Kyrk ýylда bir gezek Stambula ýa Ankara gezelenje gelýär. Serinde goşgynyň şemaly öwsüp başlasa, tutdurar bir tarapa, başyny alyp çykar ýat illere. Belli bir işleýän ýeri-de ýok, eýgörmüşiň. Köküni guratmajak bolup, ýuwaş-ýuwaşdan kakasyň puluny gemrip ýör. Meniň pikirimçe, indi bular ýaly ogluň bolsa dagy, telpegiňi göge zyňybermeli. Ýone ol kakasy bilen hiç dil tapşyp bilenok. Çünkü onuň kakasy on ýedinji asyryň garaňky we gündogarly döwründen gelen adamdan tapawudy ýokdy, ogly bolsa öz döwrüniň öñdebaryjy döredijilik adamsydy. Kakasy aýagyny täretsiz ýere basanok, ogly kellesini bir ýere sokman düşegine geçenok. Özem ataly-ogluň arasyndaky bu çaprazlyk sessiz-üýnsüz bolup geçýär. Hiç haçan olaryň arasynda goh-galmagal, dawa-jenjel turanok. Kakasyň heniz sowmaga puly barka, bu ýagday entek-entek dowam eder, "sünnet" diýip sakgal goýberen hojaefendi bilen içgä özünü aldyran diwana meşrep ogluň arasynda hiç haçan dawa bolmaz. Şahyr dostum:

- Kakamyň saçagy özi ýaly pikirdeşlere giňden açık – diýdi. –

Biziň öýümizden hajylardyr hojalaryň aýagynyň ýygnanan wagty ýok. Ýasaýan etrapçamyzda Kyryk Aly diýen bir bela döredi. Çagakak bile oýnap ulaldyk. Soňra Kyryk Aly bir ýerlere sumat boldy, on-on baş ýyl gara bermedi. Şonça wagtlap onda-munda eden-etdilik edip gezipdir. Başa gelen bela. Adam ogluna eýgerdeli däl özem. Bazary paja oturtdy. Diňe biziň etrapçamzyň däl, tutuş welaýatyň huzuryny bozdy. Islän aýal-gyzyna el degirmekmi, humarly oýunda jenjelleşmekmi, lülgammar bolýança içip, bulagaýlyk turuzmakmy, aý, garaz, etmedik pohy ýok...

Daş etsin, Allajan, dikdüşdi haramzadanyň şerine nälet, oňa polisiýadır žandarmlaram ýokup bilenok. Ýolda ýöräp barýan birini "Eý, maňa alaryp seretdiňmi?!" diýýär-de, pyçaklap goýberýär.

Aýtmaklaryna görä, jenaýatyň her dürlüsinden sud bolany iki ýüzden dagy geçip gidipdir. Kakam aýtmyşlaýyn, "ynha, adamlar Hak ýolundan aýrylandygy üçin Allatagala şular ýaly belany jeza hökmünde başymya musallat eýledi". Bu ýerlerden gümüni çekip gitsin diýip, il-gün üýşüp pul hödürläbem gördüler. Gitmedi. Teý bolmangoň "Dinsiziň hakyndan imansyz çykar" diýip has ýakasy gaýışly başbozarlaryň gözlegine çykyldy.

Biziň ýasaýan ýerlerimizde, eşden bolmagyñyzam mümkün, hakyna tutma ganhorlar bar: Adamlaryň eklenji şundan...

Şolardan birküç sanysyny hakyna tutdular. Olaryň biri-de biziň başbozarymyzyň hötdesinden gelip bilmedi. Gijelerine daň atýança garaňky köcelerde garpyşyga girdiler, sapança seslerinden ýaňa arkaýyn uklap bilmedik. Biziň başbozarymyz professional ganhorlary öňüne salyp kowalapdyr... Gepiň keltesi, näme etsek-de, onuň hakyndan çykybilmedik.

Bir gün kakam meni çagyryp:

– Agşam Bekir hoja myhmançylyga gelýär. Diýseň düşunjeli hojadyr. Nahar iýlende senem bolgun – diýdi.

Biziň öýmüze hajylardyr hojalar kän gelýär welin, kakam maňa öň "Bile nahar iýeli" diýenokdy.

Meseläniň aslyny soň ejemden öwrendim. Kakam meniň bolşumy halamandygy üçin, ahyrynda Kyryk Aly ýaly bir belanyň döremeginden gorkanmyş. Ol Bekir hojany meni ýola getirsin,

selkildäp ýörmekden el çekdirsin diýip çagyran bolsa näme. Bekir hoja maña öwüt-ündew etjekmi, doga etjekmi, belli däl... Bekir hoja geldi. Ak sakgally, nurana adam eken. Sylagly-sarpaly molla. Üýşüp şamlyk edindik. Şol wagt Oraza aýy-da däldi, emma şonda-da Bekir hojanyň agzy beklimiş. Agzaçar wagty iýip-içmäge başladyk. Men aşamlaryna hiç zat iýemok, diňe içýän. Bu ýagdaý eýyäm birnäçe ýyl bări şeýle...

Çorbadan iki çemçe owurtlandan soñ bir bahana tapyp daşary çykdyň, otagyma girip arak ýelmedim-de, ýene saçagyň başyna geldim. Agzymdan ys gelmesin diýip, aşamlaryna raki däl-de, arak içýän. Dagy näme etjek, kakamyzy-da sylamaly...

Birnäçe gezek arak içmek için git-gel oýnaýançam naharam iýip bolduk. Bekir hoja töwir galдыrmaga durdy. Hojanyň dogasy nahardan uzaga çekdi. Töwirden soñ birnäçe gezek ýüzüme üsgürdi.

Bekir hojany bu jelegaýlarda tanamaýan ýok eken... Ony görmäge, haýyr dogasyny almaga myhman barsy geldi. Ertesi günü biziň müftimiz Bekir hojadan metjitde wagyz etmegi haýış etdi. Şeýle beýik, salyhatly, ylymly hojanyň wagyzyny diňlemek her ýetene nesip edýän zat däl. Kakam meni sypdyrmaýanlygy üçin olaryň ýanyndan aýrylyp bilemokdyň. Gaýtam maña:

– Öýle namazyny okamaga senem biziň bilen bile metjide git – diýdi.

Kaka sözü-dä. Näme etjek dagy, diňlemeli bolýar. Bekir hojanyň wagyz etjegini eşdenler jumga namazyny okamak üçin metjidi doldurypdyr. Metjidiň içinde aýak basara ýer bolmansoñ, jemagat ýeri-de doly, içeri sygmadyklar daşarda, howlyda namaza durdy. Namazdan soñ Bekir hoja wagyz etmäge durdy. Onuň wagzyndan görnüşine görä, doğrudanam çuň düşünjeli molla eken. Ömründe jumga namazyna gelmeýän aýallar wagyz diňlejek bolup metjide ýagdy. Agy sesleri ilkinji bolup aýal-gyzlaryň arasyndan eşdildi. Soňra ýaýylyp gitdi. Bekir hojanyň wagzynda hemmeler aglap başaldy.

Hojaefendi daýaw göwresi bilen sadap kakmaly kürsä çykyp oturdy. Söhbet etmäge durdy... Onuň wagzyndan doýup bolanokdy. Bekir hoja şeý diýyärdi:

– Näme üçin roza tutaňzok, rakidir şerap içýäňiz, serhos

gezýäñiz. Ondan soñam jennete gitmek isleýäñiz. Bä-ä-ä... alarsyñyz jenneti! Namaz ýok, nyýaz ýok. Humat diýseň başdan agdyk. Soñam jenneti arzuwlaýañyz. Bä-ä-ä, size... Alarsyñyz jenneti. Nämähreme bakýañyz, harama uçgur çözýäñiz, hahhaýda-wahhaý, soñam jenneti arzuwlaýañyz. Bä-ä-ä!.. Alarsyñyz jenneti!

Bekir hoja "Bä-ä-ä, size jennet! Alarsyñyz jenneti!.." diýdigiçe, jemagat boýur-boýur gözýaş dökýärdi. Ömrümde "Bä-ä-ä size, alarsyñyz jenneti!" diýen sözün şular ýaly täsirli bolubiljegini pikir edemokdym. Özümi saklabilmän aglamaga başladym, beýlekileriň aglama hüýi maňa-da geçdimi, ýa bolmasa, Bekir hojanyň wagzy täsir etdim, bilemok. Bekir hoja "Bä-ä-ä, alarsyñyz..." diýdigiçe, menem beýlekiler ýaly möñňürip agladym.

Wagyzdan soñ aglamakdan ýaňa gözleri gyzaryp ýumruk ýaly bolanlar ýekän-ýekäm gelip, Bekir hojanyň elini öpdüler. Menem içimden dagy-duwara raki, meý içmezlige ant içip toba etdim, ýöne seretdim, aşama çenli çydar ýaly däl... Içimden "Şu gün aşam iň soňky gezek içeýin, ertir ýene toba edäýerin" diýdim. Kakam:

– Bu aşamam şamlygy bile edineliň! – diýdi.

Bir oýun kelläme geldi. Men kakama:

– Rugsat berseň Bekir hoja agamyz bu gije meniň myhmanym bolsun, daşarda bileje nahar iýäýeris... – diýdim.

Bekir hoja muny eşidip "Seret, oglan adam bolýa" diýen manyda kakama göz gypdy. Kakamyň göwni hoşdy. Ol:

– Ýeri, bolýa – diýdi. – Eger Bekir hoja razy bolsa...

Bekir hoja:

– Men her ýeten restoranda garnymy doýurman – diýdi. – Musulman adamam bir restoran ýöredermi?

– Reşit hajynyň restorany bar, hawa.

Her gün aşam baryp içýän restoranymyň hojaýyny Reşit aga hakykatdanam hajydy. Restoranyň dik maňlaýynda "Lezzet restorany – Reşit hajy Ärogly" diýip ýazgysy-da bar.

Bekir hojanyň biziň öýümizde nähili iýip-içýändigine belet bolandygym üçin, ätiýaçdan ýanyma es-esli pul aldym. Garaňky gatlyşan badyna Reşit hajynyň restoranyna gitdik. Bekir

hojanyň agzy ýene beklidi. Agzaçar wagty ýetende "Bismilla" diýip, bir owurt suw bilen agzyny açan badyna, çorbanyň daşyna geçdi. Men bolsa birje kotlet iýdim. Yzyndanam ofisianta:

– Şerbet getir – diýdim-de, elim bilenem içine arak guý diýen manyda ysarat etdim. Arakly şerbet geldi. Bekir hoja çorba sümüryär, men bolsa şerbet...

Bekir hoja bir çanak çorbany başyna çekip doýmady, ikinji çanagy-da boşatdy. Men özüme ýene şerbet buýurdym. Ikinji çanagy boşadan hojanyň gowurma iýesi geldi. Menem şerbetiň üçünji pyýalasyndan barýan. Kem-kemden kellämi durlamaga başladym. Şol wagtam yzyna üç sany bikäri tirkäp Kyryk Aly gapydan girdi. Wah, bir bolmasyz iş gopaýmasa ne ýagşy! "Baran ýeri gap-çanak" Kyryk Alynyň görnen ýerinde goh turmadyk wagty barmy näme.

Kyryk Aly Bekir hojany gören badyna, ylgap bardy-da, onuň elini öpmezmi! Ol:

– Ensalla, Siziň doga-dilegiň bereketinden biziň ýaly günäkärlerem Hak ýoluna girerler... – diýdi. Bekir hoja bu sözlere monça bolup:

– Ömrüň bolsun, oglum, hany, otur bakaly – diýdi.

Kyryk Aly bilen ýanyndaky ykmändalar restorana içmäge gelensoňlar, Bekir hojanyň ýanynda oturmajagam boldular. Hoja bolsa olary zor bilen oturan stolumya çökertdi. Men o wagt arak garylan şerbetiň dördünji pyýalasynda barýardym. Bekir hoja-da pide buýurdy. Hoja olara:

– Siz näme iýmekçi? – diýip, ýüzlendi. Olar bir-birlerine seredişdiler. Kyryk Aly çekine-çekine:

– Bize çorba bolýa – diýdi.

Kyryk Aly aşşamlaryna çorba iýýän adam däl. Bekir hoja pideden soň ýogurtly ysmanak, yzyndanam kotlet iýdi. Ondan soňam palaw buýurdy. Palaw symışlap durka menden:

– İçip duran zadyň näme, şerbetmi? – diýip sorady.

– Hawa, Bekir hoja aga, şerbet...

Ol ofisianta:

– Bu şerbetden maňa-da getir! – diýip seslendi. Getirilen şerbetden üç susak alandan soň: – Oh-hoo, munyn bal ýalydygyny! Lezzeti janyň alyp barýar... – diýenden, ofisiantyň

oňa-da arak garylan şerbet getirip berendigini bildim.

Bekir hoja agzyny şapbyldadyp, şerbeti başyna çekip bolandoň:

– Oglum, ýene şerbet getirsene, ýaman gowy bolupdyr-aý! – diýdi.

Derhal ofisiantlaň aşhanasyna baryp, arak goşmazlygy tabşyrdym. Orta arak goşulmadık şerbet geldi. Bekir hoja bir owurtlady-da, ofisianty çagyryp:

– Bu ýaňkydan däl ýaly-la – diýdi. – Äkit, oglum. Ýaňky şerbetiňden getir!

Boljak iş bolupdy. Bekir hojanyň öňüne arakly şerbet goýuldy. Palawyň ýany bilen üç käse arakly şerbet içenden soň börek buýurdy.

– Börek guraksy gitmesin, ýene şerbet getir – diýdi.

Kyryk Aly:

– Tagsyr, bu gün metjitde wagyz eden ekeniňuz, bilmän galypdyrys. Geleniňizi eşdip, barmanymyza gynandyk, biz günäkarler... – diýenden, Bekir hoja onuň sözünü bölüp:

– Enşalla, ýalkanarsyňz... – diýdi. Yzyndanam ofisianta şerbet buýurdy. İçip durka:

– O-oo-oh, aşpeziň öten-geçeniniň jynna batsyn, diýseň şirin, diýseň nepis.. Ömrümde bular ýaly şerbet içip görmändim... – diýip aldygyna samraýardы.

Ýuwaş-ýuwaşdan gözleri agyp-dönmäge, alarlyp-alarlyp bakmaga başlady. Bazzyk-buzzyk edip, dili-de çolasyp galdy.

– Ýene şerbet getirsene, oglum! – diýip, ofisianta seslendi.

Sekizinji badany boşatdy. Bir seretsem, Bekir hoja mazaly serhoş bolupdy. Oňa esewan boljak bolup, men arakly şerbet içmämi goýbolsun etdim. Kyryk Aly we onuň ýanyndaky bikärler raki içip bilmän ikiýana ýaltaklaşýardylar, emma hoja-da zat diýip bilmän durdular. Olar öňlerinde duran çorbadan birki çemçe alan boldular. Kyryk Aly çilim gabyny çykaryp Bekir hoja mürähet etdi:

– Hojam, meýliňiz bolsa alyň? – diýdi.

Bekir hoja dilini bazzykladyp:

– Men çilim çekemok welin, häzir çekmek wajyp boldy. Sizem-ä meni sylap hälden bäri içmän otyrsyňz. Soň üçin bir burugsalyň bakaly, sizem arkaýyn içiň... – diýdi.

Çilimini burugsadyp:

– Şerbet ne güzel şerbet eken-aý, ýene getirseňizläň! – diýip gygyrdy.

Näme etjegimi bilmedim. Ýene bir käse içse, ýetjek derejesine ýetip, ýolda ýykylyp galjakdy. "Bekir hojany içirip, zyrryjym edipdir" diýip gepim çyksa, kakam meni öye salmaz, bäri-bärlerde-de durarlygym galmaz...

Men ofisiantyň gulagyna:

– Ýene şerbet buýursa gutardy diý – diýip çawuş çakdym.

Bekir hoja hem-ä arakly şerbetden owurtlaýardy, hemem wagyz edýärdi:

– Şerap içseňiz, raki içseňiz, erbet ýola düşersiňiz, zyna edersiňiz, günä girersiňiz, soňam jenneti arzuwlan bolýaňyz... Bä-ä-ää! Alarsyňz jenneti!.. Iliň namysyna gyýa göz bilen garaýaňyz, halala haram, doğrulyga hile goşýaňyz, soňam jenneti gözleýäniz. Bä-ä-ää! Alarsyňz jenneti!..

Kyryk Ala seretdim. Bendäň çagasy Bekir hojanyň öñünde büzülip-büzülip, eşekýassygyna dönüpdir... Bekir hoja:

– Yaňky şerbetden getirsene, oglum! – diýip gygyrdy. Ofisiant:

– Gutardy, hojaependi – diýdi.

Diýmesine diýdi welin, gopan kyýamaty bir görseňiz! Bekir hoja ýumrugyny stola urup, ýumrugyň zarbyna zyňlyp giden çanaklary, çemçeleri ýere oklap (daş edewersin!):

– Ha-aa-aýt!... – diýip, diye bir nagra dartdy welin, restoranda oturan müşderileriň elindäki çarşaklar, bulgurlar ýere gaçdy.

Bekir hoja:

– Meň şerbet içesim gelýär!.. O nähili ýok? Bekir hoja şerbet diýer-de, ýok diýlermi heý? Päheýt, gurrumساکلار!.. – diýip, kükrände, bir seretsem hojanyň göwresi öñe omzap, stoluň üstünü weýran edip barýar.

– Durawer, Bekir ependi aga, durawer, bir duraý-da, janyňa doneýin!.. Sen ýeke gezek şerbet diý, şobada geler ýaly ederis! – diýip, onuň sakgalyny sypap-sermäp, zordan ýerinde oturtdym. Öñünde bir şakäsäni dolduryp şerbet goýuldy. Bekir hoja elindäki çemçäni zyňyp goýberdi-de, şakäsäni başyna çekdi. Sakgalyndan akan şerbet damjalary boýnuna, döşüne syrykdý.

– 0-oo-oh. Janyňa jan goşýar. Köp şükür! – diýip uludan gägirdi. Yzyndanam: – Doldursana ýene bir gezek! – diýip gygyrdy.

Bir salymda peleňe döndi. Birdenkä Kyryk Ala ünsi düşdi.

– Sen kimdiň-aý, adyň näme?

– Aly...

– Hiýh... Yogsa-da sen? Şol Aly diýilýänmi... Şeýlemi?..

Kyryk Aly boýnuny burdy. Bekir hoja arlady:

– Kyryk Aly... Sen maňa Kyryk bolaňda näme, bolmaňda näme, bildirýän ýeri barmy? Eýesiz it!..

Eý-hoo! Häzir Kyryk Alynyň bir gäbi azsa, hoja poja diýmez, sakgalyndan tutup muny dogram-dogram eder.

Bekir Hoca nagra dartýan ýaly seslendi:

– Haýt, oglum, bu stola, heý, seredýän ýokmy? Heeeeeey!..

Dolduryň şuny!..

Bekir hoja mazaly ugruny ýitirdi öýdýän. Men bolan zatlary kakam eşder öýdüp gorkup otyryn. Bekir hoja bir şakäse arakly şerbeti içensoň gözleri saga-sola dönüp başlady. Hojanyň serhoşlygyny henizem aňşyryp ýetişmedik Kyryk Aly:

– Rugsat berseň, biz turaly, hojaependi, bize rugsat ber! – diýdi.

Käşgä diýmedik bolsady. Bekir hoja ýakasyna ýapyşyp Kyryk Alyny oturgyjyna çökertdi:

– Senmidiň şol asyl bu millete ýaka tüýkürden? Maňa seret!..

Men kyryk myryk diňlemen! Men adamyň...

Hoja bogazyny ýyrtaýjak bolup gygyrýardy. Goňşy stolda oturanlaryň biri Bekir hojany tanamaýan bolarly.

– Sakgalyňdan utan, aýyp dälmi bu! – diýäýmezmi.

Wah, wah, wah... Hoja zyrryjym boldy, asyl ýöne saklar ýaly däl.

Bäş-on adam bolup ýeke hojanyň öňünde durup bilemezok. Bir seretsem, Kyryk Aly müzzerilip, Bekir hojanyň elinden-aýagyndan ogşap, ýalbaryp dur:

– Aman hojam, etme hojam, eýleme hojam...

Bekir hoja öňüne çykany eňterip dur. Peläket, daýaw adam eken-aý. Kyrk Aly we onuň ýanyndaky üç ykmandası, men iki ofisiant bolup Bekir hojany zordan restorandan çykardyk. Bekir hoka sekizlik ýasap, bir eýläk-bir beýläk ýykylýardy. Goluna

girmesek dagy duran ýerinde balagyna buşugyp galjak...

– Ulan Kyryk!

– Baş üstüne, tagsyr!

– Bu ýerleriň iň azmly hekemi senmidiň?

– Siz barkaňyz hetdimiz bolmaz...

– Ulan, men hekemleriň...

– Edersiň, tagsyr...

– Bu golaýlarda meýhana ýokmy?

– Tagsyr, bizi synagdan geçirýäň, görnüp duran zat... Siz ýanymyzda durkaňyz...

– Düş öňüme, çalt meýhanany görkez maňa!..

Tirsegi bilenem bir urdy welin, Kyryk Aly baş metr öňe zyňlyp gitdi. Almytyny alan Kyryk Aly:

– Ynha, şu ýerde, tagsyr! – diýdi.

– Düş öňüme!..

Üýşüp meýhana geldik... Bekir hoja ýeri-gögi lerezana salan nagra bilen:

– Heý, käfirler! – diýip gygyrdy. – Erte kyýamat günü näme hasap berersiňiz? İçeniňiz şu zährimar, ýene-de jennet gerekmi size? Bä-ä-ä!.. Alarsyňyz jennneti!

Yalbar-ýakar edip, eline etegine ýapyşdyk:

– Beýtmesene hojam... Gurbanyň bolaýyn hojam!..

Meýhanadakylar hojany sakgalyn dan süýräp daşary zyňjaklar welin, Kyryk Alydan gorkup seslerini çykarman durlar. Hojany zor bilen oturtdyk. Biz bu ýagdaýda öýe barsak, kakam meni hatybizar eder. Boljak iş boldy, Bekir hojany mazaly içirip bihuş etmeli we göterip öýe salmaly-da, kakama bildirmän düşegine süýndürmeli.

– Bekir ependi agamjan, şerbet içjekmi?

– Getir!..

Meýhanada şerbet ýok eken, diňe ülje suwy bar. Bir çüýše ülje suwuna arakdyr likýory garyp berdik. Hoja bir gezekde gulkuldatdy.

– Ýene gerekmi, hojam?

– Getir!..

Dikdik öňüne ýene bir çüýşäni. Onam içen Bekir hoja barmaklaryny stola urup aýdyma zowlatdy. Turbadan çykýan ýaly

- zoňtar sesi bar eken. Kyryk Aly ýuwaşlyk bilen eglip gulagyma:
- Dostum diýyän-ä diýip pyşyrdady. – Munuň bolşy hojanyň bolşuna meñzänok. Hiç halamadym. Näme boldy beýle?
 - Sen sorama Kyryk, menem aýtmaýyn. Bir zad-a boldy öz-ä...
- Kyryk Aly neşesini dolduryp, cılım ýasandy.
- Çekjekmi, tagsyr!
 - Çekemok!
 - Huzuryňzda çekmek edepsizlikden nyşan we jaýyz däl. Ejap edýärис. Sen başla, tagsyr, bize-de gezek bersinler.
- Bekir hoja beňli cılımi aldy. Men derrew elimdäki çakmagy işletdim. Hoja hem beň çekýär, hem likýordyr aragy içýär, pessaý ses bilenem aýdyma hiňlenýär. Peläketdiň uklamak ýadyna düşenok, gaýtam içdigiçe bujurygy artyp barýar. Onuň şol gije içen aragy ýaly suwy bir goşun bölümi içip bilməz.
- Ulan, men adamyň... – diýip gygyran badyna, Kyryk Aly:
 - Lepbeý, tagsyr, aýdyp otur! – diýip, sözünü asmanda kakyp alýar.
- Beň mazaly hojanyň başyny aýlansoň:
- Bäriň heleý bazary nirede? – diýip gygyraýmazmy!
 - Durawer, tagsyr, bärde olar ýaly zat bolmaz...
 - Owarra bolsana!.. Dürziler diýsäni!.. Siz näme bizi hoja eşiginde görüp ugur-ýol bilyän däldir öýtdüñizmi? Düşün öñüme... Bize bu gije pessaýdan sedalar geldi, içimize nur dogdy.
- Kyryk Aly gaçjak ýaly edenden, Bekir hoja duýdy-da, elinden şapba ýapyşdy:
- Bu etrabyň jelephanasy nirede?..
- Başga alaç galmadı. Çykdyk ýola. Hoja aýdyma başlady. Gaýtam:
- Sizem aýdyma gygyryň! – diýip biziň ýakamyzdan aslyşdy.
- Nätjek dagy, hoja eýerip hor bolup aýdyma gygyrdyk... Hemmeler bize seredýär. Masgaraçylyk! Ýer ýarylanok, bizem giremzok. Hojaň piňine-de däl.
- Aýdan ýerine bardyk. Aýallar Kyryk Alyny görenden, gorkudan titräp:
- Aýdyber, agam! – diýdiler.
- Bekir hoja bulary ýarym-ýalaňaç halda görüp:
- Tüff size! – diýip gygyrdy. – Hudaýdanam gorkaňzok. Her poħdan gaýdaňzok, küntiçilik edýäňiz, günäleriň içinde

ýüzýäñiz, soñam jennete düşesiñiz gelýär. Bä-ä-ä! Alarsyñz jenneti.

Aýallar gorkularydan ýaña girmäge deşik tapmadylar. Hojany bir diwana ýykdyk.

– Bekir ependi agamjan, şerbet içjekmi?

– Getir!

Bu gezek bir çüýşe gazly ülje şerbetine bir çüýşe sap spirti garyp berdik. Bir gezekde boşatdy. Yzyndanam:

– Elhamdülillah... – diýip gägirdi.

– Derrew hojaefendä bir kofe taýnlañ!

Kyryk Aly hojanyň ukusy tutsun diýip kofäniň içine bir bölek tirýek atdy. Uklamak nirde, gaýtam hoja tirýekli kofäni içip guduz ite öwrüldi welin, pyçak gören gäwmişem şeýle bolmaz.

Kyryk Aly haýran-sermisal halda:

– Dostum, bu bölek tirýek bir topbak galtamany ukladýar, bu ne bela?!!.. Allanyň hikmeti... – diýdi.

Bekir hoja öý eýesi aýaly çagyryp:

– Boýuňza barabar günä edýäñiz, hatyn! – diýdi.

– Alla günämizi geçsin-dä, edýäs öz-ä, hojam.

– Ýeri, nädip edýäñiz?

Aýal uýaldy. Dymdy. Bekir hoja ýene gürledi:

– Aýt-da, nädip edýäñiz?

– Erkek gelýär, bizem göwnüni görýäs.

– Bize-de şony et onda, göreli bakaly! Edýän günäñizi görmek gerek...

Aýallaň biri eline dep alyp, aýdym aýtmaga durdy. Ýene bir çalarak çykaryndy-da, tans oýnamaga başlady. Hojanyň eline bir käse şerbet berildi. Ol:

– Ýar, ýar... Medet heý! – diýip, atylyp orta çyksa näme!

Bekir hoja daýaw göwresi bilen pyrlanyp başlandan, öýüň poly-potology bir ýere geldi. Tansçy aýalam joşa geldi.

– Durawer, hojam, ýuwaşrak, polisiýa üstümizi basar ýogsa!

– Aý, şo polisiýaňam...

– Eşdiläýmesin, hojam.

– Eşdenleriňem...

Hojanyň eline ýerli-ýerden şakäsede, bulgurda, kürüşgede arakly şerbet berildi. Bekir hoja bularyň barsyny bir başyna

çekende gutaryp, täzeden tansa girdi.

– Hojam, kofe meýliňiz barmy?

– Getiriň.

Tirýekli kofäni berýäs eline.

– Hojam, çilim çekerin diýseňiz?

– Al bärík!

Beň garylan çilimi tutdurýas agzyna.

– Hojam, şerbet?

– Gelsin!..

Arak, spirt, likýor garylan şerbetleri berýäs. Uklap galandan geçen, gaýtam öñküden beter bolýar. Indi onuň nä derejä ýetenini söz bilen beýan etmek mümkün däl...

Gün guşlukka öýden çykanymyz, emma Bekir hoja duranok.

– He-heeyt!.. – diýip arlanda, hemmeler bize seredýär. Garawullar, polisiýa işgärleri bizi görýänem bolsa, Kyryk Alydan çekinip, bir gyrada bukulşyp, bizi görmediksireşen bolýardar.

Öye gaýdyp barýarka, Bekir hoja mazaly azdy, Kyryk Alynyň ejesini bajysyny goýman sögündi. Kyryk Aly oña ýalbarýardy:

– Kyryk saňa gurban bolsun, beýtme hojam...

Bekir hoja gepe-söze düşer ýaly däl. Ahyryn Kyryk Alyjyň gahary gaýnap depesine çykdy, aýlamazmy ýalpyldap duran ak saplyny! Şowagt Bekir hojany bir görsediňiz, zaňnar pyçagy görenden kesilen aždarha kimin, garnynyň üsti bilen pyçagyň arkasyna gaýışdy. Kyryk Aly diýseň:

– Men beýle namyssyz görmedim, kömek ediň! – diýip gaçmaga durdy.

Bekir hoja onuň aýagyna eli ilteşen badyna urdy ýere pylçap, mündi temegine...

– Ulan, men seni öldürsem näm bolar öydýäň?.. Ýurt bir mikropdan arassalanar! – diýip, bagyryp bögürip ýapyşdy kelleden. Pyçagy-da Kyryk Alynyň elinden gaňryp aldy:

– Ulan, men indi muny seniň niräňe soksamka?

– Etme tagsyr, eýleme tagsyr... Ojagyňa ýolum düşdi...

Hernä, eýtdi-beýtdi Kyryk Aly onuň aşagyndan sypybildi. Üç sany ýal ýagysynam alyp, gözden ýitdi. Bekir hojanyň döşi demir körüğü ýaly larsyldap durdy.

Hojany öye saldym, yzyndan itekläp otagna dykdym, düşegine geçirdim. Hudaýa şükür, ýerine geçensoň sesi kesildi. İki gije-gündizläp ýatdy, ýöne horruldysyndan ýaňa daş-töwerekde oturar ýaly bolmady.

Kyryk Aly barada aýdanda bolsa... Ýurdy gulgula salan Kyryk Aly ýaly biri bir günüň içinde Bekir hojadan taýak iýip, dostlaryna:

– Indi bize bu jelegaýlarda durarlyk galmady, bu ýurt bize haram... Biz hojany sylap içmedik. Ýogsam iki bulgur jyňkydanda bu iş beýle bolmazdy... Hoja içginiň güýjüne bizi pese düşürdi. Hekemlik kadamyzam bozuldy. Hany, onda, Alla ýaryñyz – diýip, başyny alyp gidipdir. Hudaý bilsin, nirä gidipdir.

Bolup geçen masgaraçylygy kakama aýtmadyk. Ertesi gün günortanlar:

– Turanok welin, Bekir hoja ýa syrkawlapdyr, ýa-da çuň uka gitdi, goh edäýmäň, ýatsyn dynjyny alsyn – diýip, kakam öýde siňek uçurtmady.

Bekir hoja iki günden soň oýandy, yüzünüň reňki öçüp gidipdir.

Raýonymyzyň adamlary uludan-kiçä hemmesi gelip:

– Tagsyr, siziň saýaňyzda Kyryk Aly diýen beladan halas bolduk – diýip, Bekir hojanyň elini ogşap, minnetdarlyk bildirdiler.

Bekir hoja sakgalyny sypalan bolup:

– Biz ony imanyň güýji bilen gaçyrdyk – diýdi.

Bekir hoja alkyş barsyny aldy. Şondan bări haçan kakam meniň bolşumy halamasa:

– Bekir hojany çagyraýsakmyka... – diýýär. Men bolsa gorkymdan şamlygymy öýde, kakam bilen bile edinýän.

Dostjan, görüşün ýaly hiç wagt dinsiziň hakyndan imansyz çykma. Ynha, ýedi yklyma eýgertmedik Kyryk Alynyň hakyndan Bekir hoja iman güýji bilen şeýdip geldi.

Eziz Nesiniň Eziz Nesinden saýlanlary / "Siziň ýurduňyza eşek ýokmy?"

Terjime eden: Has TÜRKLEN. Satırıki hekaýalar